

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Centrale Studentenraad

Aan: College van Bestuur
Betreft: Voorgenomen opheffing Algemene
Instellingsgebonden Ethische Commissie (AIEC)

Nieuwe Achtergracht 170
1018 WV Amsterdam

Datum: 19-12-2012
Plaats: Amsterdam

Tel: 020-525 3726
csr@svva.nl

Contactpersoon: Sam Quax, Zilla Lupina

Geacht College,

Hierbij doet de Centrale Studentenraad van de Universiteit van Amsterdam (CSR) u een advies toekomen betreffende uw voorgenomen opheffing van de Algemene Instellingsgebonden Ethische Commissie (AIEC). U heeft op 6 december 2012 om dit advies gevraagd. Op 19 december 2012 hebben wij uw adviesaanvraag plenair besproken.

Motivering College en reactie AIEC

Het College van Bestuur (CvB) motiveert het opheffingsbesluit als volgt: door de nieuwe klachtenregeling zijn bepaalde kernpunten van de AIEC vervallen. De AIEC is niet langer een aanspreekpunt en heeft geen consultatie- of bemiddelingstaken meer. Tegelijkertijd constateert het CvB dat de Senaat alle faculteiten herbergt, en tot taak heeft het geweten van de universiteit te zijn. Met het oog op transparantie vindt het CvB het daarom nuttig om de bespreking van ethische vraagstukken bij één adviescollege te leggen. Het CvB kiest vervolgens voor de Senaat. Een bijkomend voordeel is volgens het CvB dat de Senaat integraal naar de vraagstukken kan kijken.

De AIEC heeft zelf negatief gereageerd op de voorgenomen opheffing. Zij vindt dat de AIEC een breed draagvlak heeft en daarom een belangrijk klankbord voor de raadsman wetenschappelijke integriteit vormt. Omdat de Senaat een veel bredere taakstelling heeft, kan hij de specifieke taak van de bespreking van ethische vraagstukken minder goed uitvoeren.

Een bijzondere rol bij een bijzonder college

Uit de kwestie-Stapel is gebleken dat ethiek een bijzondere rol moet innemen op de agenda van universiteiten. De Senaat heeft echter een brede taakstelling, namelijk het geweten te vormen van de universiteit. Met het oog op de ethiek, behoudt de CSR een dusdanig bijzondere rol liever bij een bijzonder college. Indien de taak wordt overgeheveld naar de Senaat is het niet onaannemelijk dat ethiek een gelijkwaardig agendapunt naast andere punten gaat vormen. De CSR oordeelt daarover negatief. Ten overvloede voegt hij toe dat de AIEC, gezien haar samenstelling, ook in staat is vraagstukken integraal te bezien.

Artikel 1.7 WHW: ruime interpretatie van ethiek en doelgebonden commissie

De wet¹ eist van het CvB dat zij richtlijnen vaststelt met betrekking tot «ethische aspecten verbonden aan de werkzaamheden van de instelling». Daarnaast kan zij die richtlijnen pas vaststellen na advies te hebben ingewonnen van een door hem «daartoe ingestelde commissie».

Ten eerste constateert de CSR dat de door het CvB als aanleiding genoemde ontwikkelingen, zoals de nieuwe Klachtenregeling, de aanscherping van de Gedragscode Wetenschapsbeoefening en de Commissie Schuyt, allen betrekking hebben op de kwestie-Stapel. Deze kwestie betrof bovenal onderzoeksfraude. Ethiek is echter veel breder: de wet noemt specifiek proefdieren en proeven op mensen. De CSR wenst daar nog aan toe te voegen dat er ook ethische aspecten kunnen kleven aan bijvoorbeeld de keuze van onderzoekszwaartepunten,

¹ Artikel 1.7 WHW.

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Centrale Studentenraad

aan de rol van de universiteit in de maatschappij en aan personeelsbeleid. De CSR vindt het daarom onverstandig om de AIEC op te heffen op grond van ontwikkelingen die vrijwel uitsluitend voortvloeien uit onderzoeksfraude.

Ten tweede betwijfelt de CSR of in het geval van de Senaat wel gesproken kan worden van een doelgebonden commissie in de zin van de genoemde wetsbepaling. De beantwoording van de hierover gestelde vragen heeft de CSR niet kunnen overtuigen: de wet vereist een 'instelling' van een dergelijke commissie, en de Senaat – als bestaand orgaan – kan niet opnieuw worden 'ingesteld'.

Betrokkenheid studenten ligt voor de hand in de oude regeling

Krachtens het Universiteitsreglement bestaat de Senaat slechts uit hoogleraren en universitair docenten. De CSR kan niet accepteren dat er geen studenten meer betrokken zullen zijn bij de bespreking van ethische vraagstukken op de universiteit. Het CvB nodigt de CSR daarom uit om mee te denken over een nieuwe vorm van medezeggenschap in deze bespreking. Het ligt voor de CSR echter voor de hand dat ter waarborging van de rol van de medezeggenschap de oude situatie behouden zou blijven.

Daarnaast heeft het de voorkeur van de CSR eerst bevraagd te worden over een eventuele nieuwe rol van de medezeggenschap in de bespreking van ethische vraagstukken, alvorens geconfronteerd te worden met een formele adviesaanvraag over de opheffing van de AIEC.

Normalisering van ethische reflectie mét studenten

De kwestie-Stapel mag niet leidend zijn voor het onderhavige voornemen van het CvB, maar is wel een aanknopingspunt voor het volgende. Uit deze kwestie is meer dan ooit gebleken dat het zeer moeilijk is voor studenten om hun onderzoeksbegeleiders aan wetenschappelijke en ethische eisen te toetsen. De CSR juicht het toe dat daarop de klachtenregelingen en de richtlijnen zijn aangescherpt. Echter, dit normaliseert de kritische relatie tussen studenten aan de ene kant en hoogleraren, onderzoekers, docenten en bestuurders aan de andere kant nog niet.

Met het oog hierop is het eerste grote voordeel van de AIEC dat zij een gemengde samenstelling heeft. Het tweede grote voordeel van de AIEC is dat zij niet reactief is naar klachten, maar pro-actief ethische vraagstukken behandelt.

Indien wordt besloten de taken van de AIEC over te hevelen naar de Senaat, zal er een nieuwe invulling aan de betrokkenheid van de medezeggenschap moeten worden gegeven. De CSR vreest dat daarbij de situatie zal ontstaan waarbij studentenleden van een ethische commissie gevoelsmatig moeten 'aansluiten' bij de Senaat. Het gevoel van gelijkwaardigheid – noodzakelijk voor de ethische reflectie – is in dat geval onvoldoende gewaarborgd.

Het CvB motiveert haar opheffingsbesluit met een verwijzing naar de verbeterde klachtenregeling. Het indienen van een klacht is echter een bijzonder sluitstuk, en geen normale gang van zaken bij problematische situaties. Om ervoor te zorgen dat studenten en hoogleraren gelijkgestemd zijn over de omgang met ethische vraagstukken, is het noodzakelijk anticiperend te werken met casussen, in plaats van te wachten op klachten. Het is immers inherent aan klachten dat ze te laat zijn; het probleem heeft zich dan al voorgedaan. Deze motivering vindt de CSR daarom weinig relevant.

De noodzaak van deze taakherverdeling en conclusie

De CSR overweegt tal van nadelen aan de voorgestelde opheffing van de AIEC. Hij vreest gebrekkige medezeggenschap in de reflectie. Hij betwijfelt of de opheffing wel voldoet aan de wet. Hij wenst het ondersneeuwen van ethiek door andere agendapunten van de Senaat te voorkomen. Hij denkt niet dat de opheffing bijdraagt aan het verkleinen van de afstand tussen studenten en hoogleraren op het gebied van ethische controle.

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Centrale Studentenraad

Al deze bezwaren kunnen worden weggenomen door af te zien van de opheffing, en de AIEC te laten voortbestaan. De Centrale Studentenraad vraagt het College van Bestuur daarom aldus te besluiten.

In afwachting van uw schriftelijke reactie.

Hoogachtend,

Roos Bodrij
Vicevoorzitter CSR 12|13